

Valnämnden kallas till sammanträde 2/2023

Tid Onsdagen den 19 april 2023 kl. 08:30

Plats Stadshuset, Carl Albert

Föredragningslista

- 1 Justering**
- 2 Underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026**
VN 2023/4
- 3 Yttrande över stadsrevisionens årsrapport 2022**
VN 2023/5
- 4 Anmälan av beslut enligt delegation 2023**
VN 2023/8
- 5 Skrivelse från Göteborgs stad, ställd till Valmyndigheten**
VN 2023/9
- 6 Övriga frågor**
- 7 Nästa sammanträde 31 maj klockan 8:30**

Valnämnden

Hantverkargatan 3 D
112 21 Stockholm
Telefon 08-508 29 000
valnamnden@stockholm.se
stockholm.se

Handläggare

Eva Debels

Telefon: 0850829062

Till

Valnämnden

Underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026 för Valnämnden

Förslag till beslut

Valnämnden godkänner underlag för budget 2024 med beräkningar för 2025 samt 2026, och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Innehållsförteckning

Underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026 för Valnämnden	1
Förslag till beslut	1
1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	4
1.1 Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden	4
1.2 Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning.....	4
1.3 Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla	4
2 Nämndens verksamhetsområde	4
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	5
3.1 Drift.....	6
3.2 Investeringar.....	6
3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt).....	7
4 Lokalförsörjningsplan.....	7
4.1 Sammanfattning	7
4.2 Planeringsförutsättningar	7
4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling.....	7
4.4 Samverkan.....	7
4.5 Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet	7
4.5.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering	7
4.5.2 Nuläge 31 januari 2023.....	7
4.5.3 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet.....	7
4.5.4 Planerade lokalförändringar för år 2024-2031 (första planeringsperioden)	8
4.5.5 Planerade lokalförändringar för åren 2032-2040 (andra planeringsperioden).....	8
4.6 Pedagogisk verksamhet.....	8
4.6.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering	8
4.6.2 Nuläge 31 januari 2023.....	8
4.6.3 Planering av lokaler för år 2024-2031 (första planeringsperioden).....	8
4.6.4 Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2032-2040 (andra planeringsperioden)	8
4.6.5 Enskilt driven förskola eller fristående skola.....	8

4.7	Övrig information	9
4.7.1	Särskild redovisning av vissa lokalprojekt	9
5	Övriga redovisningar	9

Bilagor

Bilaga 1: Lokalförsörjningsplan 2024-26

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Valnämnden svarar för organisation och genomförande av val till riksdagen och region- och kommunfullmäktige. Nämnden svarar också för val till Europaparlamentet. Nämnden ska dessutom genomföra eventuella extra val, omval och folkomröstningar.

Omfattningen av nämndens uppgifter regleras i vallagen, både ansvarsområdet som sådant och i viss utsträckning den organisation som ska användas för att lösa uppgiften.

Under perioden påbörjas planeringen och genomförandet av valet till Europaparlamentet som ska genomföras 2024 samt planering inför valet till riksdag, kommun- och regionfullmäktige 2026.

Utgångspunkten för nämndens arbete ska vara att alla röstberättigade ges goda chanser att använda sig av sin demokratiska rättighet att rösta i allmänna val. Nämnden ska därför planera för att valen kan organiseras och genomföras på ett sådant sätt att alla röstberättigade ges goda förutsättningar att rösta. I detta avseende ska nämnden särskilt beakta förutsättningarna att rösta i områden med historiskt lågt valdeltagande samt behovet av tillgängliga och trygga vallokaler. Nämnden ska prioritera åtgärder för att värna valhemligheten och motverka alla former av otillbörligt verkande vid röstning

1.1 Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Det ska vara goda möjligheter för alla stockholmare, besökande och de som arbetar i staden att rösta. Det innebär att alla lokaler ska vara tillgängliga och att alla väljare ska bemötas respektfullt och få den hjälp som krävs för att kunna genomföra sin valhandling.

1.2 Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

-

1.3 Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

-

2 Nämndens verksamhetsområde

Under perioden 2024-2026 ska två val genomföras. Preliminärt den 9 juni 2024 sker valet till Europaparlamentet. Under 2025 påbörjas förberedelserna inför de allmänna valen 2026. I det fall några omval eller extraval samt folkomröstningar aktualiseras under perioden återkommer valnämnden med begäran om medel för detta.

Andelen röstberättigade fortsätter att öka och innebär för nämnden ökade kostnader vid valen. Men också ökade krav på valprocessen som sådan för att trygga väljarens valhemlighet som reglerna om avskärmade valsedelsställen och att väljaren var för sig ska ta valsedlarna.

En förändrad omvärldsutveckling, ett ökat hot mot genomförandet av allmänna val, tidigare

påverkansförsök med avsikt att skada förtroendet för valprocessen och incidenter medför att det sammantaget finns behov av att stärka skyddet av allmänna val. Det innebär bland annat ökade kostnader för väktare, förvaring och transporter av förtidsröster och ökat antal röstmottagare och annat personal.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

I kommunfullmäktiges beslut om budgeten för år 2023 tilldelades valnämnden i planen för år 2024 62,7 mkr. I det underlag som presenteras finns inte budgeterat en inkomst för eventuellt statsbidrag för förtidsröstningen. Riksdagen beslutar särskilt om den inför varje val och beslut kommer under 2024. Om och när riksdagen beslutar om statsbidrag kommer valnämnden begära en budgetjustering.

Under valår arbetar nämnden med följande delområden:

10 Nämnd - 162 tkr

Inom delområdet upptas kostnader som direkt sammanhänger med den politiska styrningen av nämnden.

20 Kansli - 9 572 tkr

Inom delområdet kansli ligger valnämndens kostnader för personal på kansliet och ersättning enligt överenskommelse med stadsledningskontoret för hyreskostnader m.m. Inom delområdet finns även de avgifter för service som nämnden betalar till bland annat SLK, GSIT, Kaskelot och serviceförvaltningen.

30 Valmaterial - 2 400 tkr

Inom delområdet ligger kostnaden för inköp, packning, transporter och lagerhållningen av nämndens valmaterial.

40 Vallokaler - 5 545 tkr

Här ingår bemanning av informationen i valbyggnaderna och iordningställande av vallokaler, skyltning m.m. Inom delområdet upptas kostnaden för det arvode som varje år utbetalas till nämndens kontaktpersoner i vallokalerna.

50 Valdistrikt - 20 847 tkr

Området omfattar kostnaderna för verksamheten i de enskilda valdistrikten. Kostnaden omfattar till största delen arvodet till våra röstmottagare.

60 Förtidsröstning - 21 756 tkr

Inom delområdet upptas kostnader som är att hänföra till förtidsröstningen. Den största kostnaden även inom detta område är lönekostnader för röstmottagare och annan timanställd personal. Utöver detta tillkommer kostnader för hyra av lokaler, ersättning för transporter, sortering, förvaring av förtidsröster, hyra av datorer m.m.

70 Valdagen - 816 tkr

Här finns den personal som arbetar som resurspersoner på valdagen samt de mottagare som

krävs för att ta emot valdistriktens röster vid inlämningen i Stadshuset.

80 Valnämndens preliminära rösträkning - 858 tkr

Inom detta delområde upptas kostnader för den sk onsdagsräkningen som till största delen består av arvoden och förtäring till de röstmottagare som deltar.

90 Utbildning - 752 tkr

Här upptas kostnaderna för kurserna för röstmottagarna som arbetar på valdagen. Delområdet omfattar arvode till utbildare, kursmaterial, lokalhyror och förtäring.

Summa: 62 748 tkr

Budgetförslag 2024 (tkr)

Delområde	Budgetförslag
10 Nämnd	162
20 Kansli	9 572
30 Valmaterial	2 400
40 Vallokaler	5 545
50 Valdistrikt	20 847
60 Förtidsröstning	21 756
70 Valdagen	816
80 Valnämndens preliminära rösträkning	858
90 Utbildning	792
Summa:	62 748

År 2024 är valår och under våren genomförs valet till Europaparlamentet. Kostnader för 2024 beräknas till ca. 62,7 mkr.

År 2025 inleds förberedelserna för de allmänna valen 2026. Inför valet behöver valnämnden förstärka kansliet med ytterligare en person, flera upphandlingar ska också genomföras under verksamhetsåret. Kostnader för 2025 beräknas till ca. 8,0 mkr.

År 2026 genomförs valet till riksdag, kommun- och regionfullmäktige och kostnaderna för 2026 beräknas till ca. 80,0 mkr.

3.1 Drift

-

3.2 Investeringar

-

3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt)

-

4 Lokalförsörjningsplan

-

4.1 Sammanfattning

Valnämndens kansli har genom en överenskommelse med stadsledningskontoret en lokal om 256 kvm på Hantverkargatan 3 D 3.

Valnämnden hyr också en lagerlokal i Stockholm stad. I lagret förvaras allt valmaterial såsom urnor, valbås, valsedelsställ m.m.

4.2 Planeringsförutsättningar

-

4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Vid varje val ökar nämndens behov av lokaler för verksamheten. Vid valår budgeteras för detta ändamål. För valnämndens kanslis lokaler är hyreskostnaden indexerad.

4.4 Samverkan

-

4.5 Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet

4.5.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering

Vid varje val ökar nämndens behov av lokaler för verksamheten. Vid valår budgeteras för detta ändamål.

4.5.2 Nuläge 31 januari 2023

Valnämnden hyr genom överenskommelse med stadsledningskontoret lokal om 256 kvm Hantverkargatan 3 D 3 tr. Överenskommelsen är omförhandlad under 2020 och gäller till 2023-12-31 med tre månaders uppsägning.

De hyresavtal som valnämnden har om lagerlokaler har en uppsägningstid om 9 månader.

4.5.3 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet

-

4.5.4 Planerade lokalförändringar för år 2024-2031 (första planeringsperioden)

Vid varje val uppstår ovanstående behov. Planerade val under perioden är allmänna val 2026 och 2030. EU-val 2024 och 2029.

4.5.5 Planerade lokalförändringar för åren 2032-2040 (andra planeringsperioden)

Under perioden är val planerade, allmänna val och EU-val 2034. Allmänna val 2038 och EU-val 2039.

4.6 Pedagogisk verksamhet

4.6.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering

-

4.6.2 Nuläge 31 januari 2023

-

4.6.3 Planering av lokaler för år 2024-2031 (första planeringsperioden)

Lokalbehovet under den första planeringsperioden

-

Planerade lokalförändringar under den första planeringsperioden

-

4.6.4 Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2032-2040 (andra planeringsperioden)

Lokalbehov under den andra planeringsperioden

-

Planerade lokalförändringar under den andra planeringsperioden

-

4.6.5 Enskilt driven förskola eller fristående skola

Nuläge 31 januari 2023

--

Lokalförändringar enskilt driven förskola eller fristående skola

-

4.7 Övrig information

4.7.1 Särskild redovisning av vissa lokalprojekt

-

5 Övriga redovisningar

-

Instruktioner och tips!

Följ anvisningarna när tabellverket fylls i. Det är inte tillåtet att ändra eller lägga till kolumner. Rader får endast justeras på det sätt som framgår av anvisningarna.

Det finns ett antal fält där val ska göras genom rullningslist. Klicka på triangeln till höger om cellen så syns de val som kan göras. I dessa fält kan/och ska inget annat skrivas än dessa förbestämda alternativ.

Observera att kontaktperson ska anges längst ned på varje flik med kontaktuppgifter. Det är denna person stadsledningskontoret kommer att kontakta för frågor kring den information som lämnats.

Där år och månad ska anges så anges det i formatet YYYY MM.

I fält **status** (nedan) kan väljas egen status via rullist, så att man under arbetets gång kan följa arbetsstatusen. Detta arbetssätt är i sig inget krav.

Man kan alltid komma tillbaka till denna flik genom att klicka på texten "Tillbaka till innehållsförteckningen" som ligger längst ner på respektive flik. Varje rubrik i kolumn A (nedan) är länk till respektive flik.

Förifylld data är uttagen ur LOIS per 2023-01-09 Ändringar i LOIS efter detta datum måste justeras i denna excelbok

För hjälp med befolkningsstatistik klicka på länkarna till höger - eller se på intranätet "Hyres- och lokalfrågor" under "Planeringsdokument"- "Befolkningsprognos" [Hyres- och lokalfrågor](#) [Befolkningsprognos](#)

Eventuella frågor skickas per e-post till: funktion.srv.lfp@stockholm.se (lfp=LFP - LokalFörsörjningsPlanen)

funktion.srv.lfp@stockholm.se

108 - Valnämnden

Flik (Klicka på den rubrik/flik du vill gå till)	Status (Fylls i via rullist)	Kommentar	Egen kommentar	Avstämd mot ILS - välj Ja/Nej
2. Lokalförändringar	Ej påbörjad	Fylls i av förvaltningen	Inga förändringar planerade	
3. Bedömd kostnadsutveckling	Klar	Fylls i av förvaltningen		
5. Befintliga lokaler	Klar	Ifylld med data från LOIS - ska kompletteras/uppdateras av förvaltning		Nej
6. Uppsägningsbart inom 3 år	Klar	Ifylld med data från LOIS - ska kompletteras/uppdateras av förvaltning		

Alla lokalförändringar

[Tillbaka till innehållsförteckning](#)

Avstämd mot ILS Ja/nej

☐ Nej

Kontaktperson hos förvaltning: Eva Debels

Kontaktpersons e-postadress: eva.debels@stockholm.se

Kontaktperson telefonnummer: 08-50829062

108 - Valnämnden

Kontaktperson verksamhetsunderlag

Kontaktperson ekonomi

Kontaktperson sammanställning

Till LFP 2022 lämnade förvaltningen siffror enligt nedan

Alla lokalförändringar

2023-04-11 10:31

Alla lokalförändringar

Alla lokalförändringar

Infoga ny rad ovanför den

[Tillbaka till innehållsförteckning](#)

Nej

Eva Debels

eva.debels@stockholm.se

08-50829062

lag

Till LFP 2022 lämnade förvaltningen siffror enligt nedan

Alla lokalförändringar

Alla lokalförändringar

--	--

3. Bedömd hyreskostnadsutveckling
Hyreskostnadsutveckling för lokaler 1-10 år

mnkr	Befintlig hyreskostnad 2023	Bedömd hyreskostnad (mnkr)									
		år 2024	år 2025	år 2025	år 2027	år 2028	år 2029	år 2030	år 2031	år 2032	år 2033
Sammanlagda hyreskostnader för lokaler (mnkr)	0,8	1,4	1,0	1,5	1,0	1,0	1,5	1,6	1,0	1,0	1,0
-varav hyreskostnad för pedagogiska lokaler (mnkr)											
Årliga hyresgenererande investeringsutgifter för lokaler - Bedömd utgift (mnkr)											

Tillbaka till innehållsförteckning

Avstämd mot ILS Ja/nej

Nej

Kontaktperson hos förvaltning:	Eva Debels
Kontaktpersons e-postadress:	eva.debels@stockholm.se
Kontaktperson telefonnummer:	08-50829062
108 - Valnämnden	

Tips

Räkna inte med indexuppräknings eller nuvärdesuppräkning i hyran

Investeringsutgift på 3:e raden - Definition - tex är det nästan enbart Sisab och Fsk som ska in här

Inventarier ska INTE tas med

Tänk på att ta bort hyrestillägg det år det försvinner

Planerar ni att lämna lokal så ska belopp tas bort

Till LFP 2022 lämnade förvaltningen siffror enligt nedan

3. Bedömd hyreskostnadsutveckling
Hyreskostnadsutveckling för lokaler 1-10 år

mnkr	Befintlig hyreskostnad	Bedömd hyreskostnad (mnkr)									
		år 2023	år 2024	år 2025	år 2025	år 2027	år 2028	år 2029	år 2030	år 2031	år 2032
Sammanlagda hyreskostnader för lokaler											
-varav hyreskostnad för pedagogiska lokaler											
Årliga hyresgenererande investeringsutgifter för lokaler - Bedömd utgift											

5. Befintliga lokaler

(sorterad på verksamhetskod)

						Fylls endast i för verksamheterna förskola, grundskola och gymnasieskola									
Gatuadress eller fastighetsbeteckning	Verksamhetens beteckning, enhet eller populärnamn	Verksamhetskod	Verksamhetkod i klartext	Årshyra 2023 enligt LOIS per den 2023-01-09	Lokalyta (Area)	Antal barn/elever	Hyra / barn eller elev	Bedömd kapacitet (antal platser)	Bedömd kapacitet (antal grupper/klasser)	Hyresvärd	Kommentarer/ korrigeringar som påverkar lokalplaneringen	Tillfällig lokal	Tomställd (ange med X)	Nämnd	Typ av HV K=Kommunal /inom kommunkoncernen eller P=Privat
Hantverkargatan 3d	Kontorslokaler	0700	Lokalkostnader att fördela	786 878	246		-			Stadsledningskontoret				Valnämnden	K
			#SAKNAS!				-	#SAKNAS!	#SAKNAS!						
			#SAKNAS!				-	#SAKNAS!	#SAKNAS!						
Om ny rad - infoga den ovanför denna rad				786 878	246	0	0	#SAKNAS!	#SAKNAS!						

Tillbaka till innehållsförteckning

Kontaktperson hos förvaltning:	Eva Debels
Kontaktpersons e-postadress:	eva.debels@stockholm.se
Kontaktperson telefonnummer:	08-50829062

108 - Valnämnden

Vid uttag av data i LOIS är följande verksamhetskoder är bortsorterade då dessa avser boende som hanteras på annat sätt - se vidare i anvisningsarna

1030	(Handläggning dödsbon)
1212	Placering vid hem för vård och b
1213	Skyddat boende; Boendekostn rela
1214	Övr boende ungdomar o barnfam
1223	Jourhem
1311	Placering vid behandlingshem HVB
1313	Placering vid stödboende/omvårdn
1314	Träningsboende
1315	Skyddat boende för vuxna
1316	Placering på akutboende
1331	Individ behovspröv öppen vård
1335	Försöks-, tränings- & jourligh
1336	Andra boendeformer kollektivbo
1601	Flyktigmottagande handl o stö
1615	Ensamk barn TUT/PUT - stödbo
1800	Försörjningsstöd/ekonomiskt bist
1911	Bostad m särskild service LSS
1912	Bostad m särskild service SOL
1932	Stödboende
1933	Försöks- och träningslägenheter
1936	Hotellhem
5131	Hemtjänst servicehus SoL ÄO
5132	Servicehuslägenhet SoL ÄO
5211	Vård- o omsorgboende, somatik
5221	Vård- o omsorgboende, demens
5231	Korttidsvård, SoL
5241	Vård- och omsorgsboende profil
5411	Bostad med särskild service LSS
6185	Boendestöd
6430	Korttidshem/korttidsfamilj
6510	Bostad m särsk service LSS vux
6515	Bostad m särsk service SOL vux
6530	Särskilt anp bostad, 999 LSS
6550	Korttidsvistelse / korttidsboend
6990	Övriga placeringar LSS

6. Lokaler vars avtal är uppsägningsbara inom tre år

Gatuadress eller fastighetsbeteckning	Inhyrningsobjekt (LOIS)	Verksamhetskod (LOIS)	Verksamhetskod i klartext	Årshyra 2023 enligt LOIS per 2023-01-09 (kr)	Lokalyta (Area)	Hyresvärd	Senaste datum när avtalet kan sägs upp	Datum för upphörande, om avtalet sägs upp	Nämnd
Hantverkargatan 3d	Kontorslokaler	0700	Lokalkostnader att förde	786 878	245,82	Stadsledningskontoret	2023-06-30	2023-12-31	Valnämnden
Lägg in nya rader ovanför denna rad				786 878	246				

Tillbaka till innehållsförteckning

Kontaktperson hos förvaltning:	Eva Debels
Kontaktpersons e-postadress:	eva.debels@stockholm.se
Kontaktperson telefonnummer:	08-50829062
108 - Valnämnden	

Stockholms
stad

Årsrapport 2022

Valnämnden

Rapport från
stadsrevisionen

Dnr: RVK 2023/18

Den kommunala revisionen är kommunfullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivits i nämnder och bolag. Stadsrevisionen i Stockholm stad granskar nämnders och styrelserns ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt kommunfullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna, lekmannarevisorerna och revisionskontoret.

I årsrapporter för nämnder och bolagsstyrelser sammanfattar stadsrevisionen det gångna årets granskningar och bedömningar av verksamheten. Granskningar som genomförs under året kan också publiceras som revisionsrapporter.

All rapportering finns på stadsrevisionens hemsida, start.stockholm/revision. Rapporterna kan också beställas från revisionskontoret, revision.rvk@stockholm.se.

Till

Valnämnden

Årsrapport 2022

Revisorerna i revisorsgrupp 1 har avslutat revisionen för valnämndens verksamhet under 2022.

Revisorerna har den 30 mars 2023 behandlat bifogad årsrapport och överlämnar den till valnämnden för yttrande senast den 30 juni 2023.

På uppdrag av revisorerna i revisorsgrupp 1.

Lars Riddervik
Ordförande

Therese Kandeman
Sekreterare

Sammanfattning

I denna rapport redovisas resultat och bedömningar utifrån revisionskontorets granskningar.

Verksamhet och ekonomi

Valnämnden bedöms i allt väsentligt ha bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Vidare bedöms nämnden från ekonomisk synpunkt delvis ha bedrivit verksamheten på ett tillfredsställande sätt. Nämndens utfall avviker med -2,2 mnkr i förhållande till budgeten. Revisionskontoret konstaterar att kommunfullmäktiges mål om budgetföljsamhet inte har uppnåtts.

Bedömningen grundar sig på om resultatet är förenligt med kommunfullmäktiges mål för verksamheten samt om lagstiftning och andra föreskrifter efterlevts.

Intern kontroll

Den samlade bedömningen är att nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten i huvudsak har varit tillräcklig. Arbetet med den interna kontrollen är en integrerad del i styrning och uppföljning. Vidare finns systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner.

Under året har revisionskontoret genomfört granskningar som omfattat attesthantering, inköp av transporttjänster, arvoden till valarbetare samt förtroendekänsliga poster. I huvudsak har den interna kontrollen i granskade processer varit tillräcklig.

Räkenskaper

Räkenskaperna bedöms vara upprättade i enlighet med lagstiftning, god redovisningssed och stadens anvisningar.

Uppföljning av tidigare års granskningar

Nämnden har inte vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån revisionens rekommendationer i föregående års granskningar. Uppföljning visar att tidigare rekommendation avseende förtroendekänsliga poster kvarstår.

Innehåll

1. Årets granskning	1
2. Verksamhet och ekonomi	2
2.1 Verksamhetsmässigt resultat.....	2
2.2 Ekonomiskt resultat.....	3
2.2.1 Driftverksamhet.....	3
3. Intern kontroll	5
4. Räkenskaper.....	7
5. Uppföljning av tidigare års granskning	8
Bilaga 1 – Årets granskning.....	9
Bilaga 2 – Uppföljning av lämnade rekommendationer	11
Bilaga 3 – Bedömningskriterier	12

1. Årets granskning

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Verksamhet och ekonomi
- Intern kontroll
- Räkenskaper

Revisorerna prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är upprättade i enlighet med lagstiftning, god redovisningssed och stadens anvisningar samt om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Revisionen har utförts enligt kommunallagen, andra tillämpliga lagar, reglementet för stadsrevisionen samt god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning av nämndens verksamhet. Kriterier för bedömning redovisas i bilaga 3.

I rapporten redovisas resultat och bedömningar utifrån revisionsårets granskningar. De granskningar som genomförts under revisionsåret redovisas närmare i bilaga 1.

En uppföljning av i vilken utsträckning nämnden åtgärdat rekommendationer i tidigare års granskningar redovisas översiktligt i rapporten och mer detaljerat i bilaga 2.

Revisorerna träffade våren 2022 representanter för nämnden i samband med genomgång av 2021 års granskning och avstämning inför 2022.

Granskningsledare har varit Åsa Hjortsberg Sandgren vid revisionskontoret och Sofia Nylund vid PwC.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

2. Verksamhet och ekonomi

I detta avsnitt redovisas en granskning av om nämndens resultat är förenligt med kommunfullmäktiges mål samt om nämnden följt de beslut, riktlinjer, lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten. Vidare redovisas om nämnden har genomfört sitt uppdrag med tillgängliga resurser.

2.1 Verksamhetsmässigt resultat

Nämnden bedöms i allt väsentligt ha bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Bedömningen grundar sig på granskning av nämndens redovisning och på de granskningar som genomförts under året. Under 2022 har val till riksdag, region- och kommunfullmäktige genomförts, vilket innebär en väsentligt större verksamhet under året.

I stadens budget för 2022 anges att utgångspunkten för valnämndens arbete ska vara att alla röstberättigade ges goda chanser att använda sig av sin demokratiska rättighet att rösta. Därtill särskilt beakta förutsättningarna att rösta i områden med historiskt lågt valdeltagande samt behovet av tillgängliga och trygga vallokaler.

Inför och under valet anges att valkansliet har samarbetat nära med säkerhets- och kommunikationsenheterna på stadsledningskontoret.

Generösa öppettider till förtidsröstningslokaler är ett sätt att göra det enklare att rösta. I de flesta stadsdelar med tidigare lågt valdeltagande erbjöds förtidsröstning på medborgarkontor och bibliotek. I valet röstade 52 procent genom förtidsröstning, samma andel som vid valet 2018. Vid valet 2022 minskade valdeltagandet. En minskning på mellan 3-4 procentenheter beroende på val. Valdeltagandet för riksdagsvalet minskade mer i staden än i landet som helhet.

Nämnden har avrapporterat resultat av beslutade mål. Redovisningen ger rimliga förutsättningar för att bedöma måluppfyllelse. Nämndens verksamhetsmässiga resultat för 2022 är i huvudsak förenligt med de mål som kommunfullmäktige fastställt. Valnämnden följer upp två av kommunfullmäktiges tre inriktningsmål i verksamhetsplanen, ”En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla” och ”En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden” samt tre verksamhetsmål. Övriga mål bedöms inte vara anpassade till nämndens verksamhet. Nämnden redovisar att den uppfyller inriktningsmålen samt två av fullmäktiges mål för verksamhetsområdet.

Verksamhetsmål ”Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser” redovisas som delvis uppfyllt. Nämnden redovisar att underliggande indikatorer för budgetföljsamhet och prognossäkerhet inte uppnås. Prognosen för höstens kostnader har varit för låg. Det gäller främst kostnader i samband med valet för personal, säkerhet och tillgänglighet. Kansliet anger att dessa kostnader är beräknade utifrån tidigare erfarenhet men att de förändringar som skett, kring bland annat valhemlighet, har varit svåra att beräkna kostnaden för. Jämfört med föregående år har utfallen för årsmålen avseende verksamhetsmålet försämrats.

Revisionskontorets granskning visar att det i huvudsak finns grund för nämndens målbedömning.

2.2 Ekonomiskt resultat

Nämnden bedöms ha bedrivit verksamheten på ett från ekonomisk synpunkt delvis tillfredsställande sätt.

2.2.1 Driftverksamhet

Nämnden redovisar följande utfall och avvikelser för år 2022:

Driftverksamhet (mnkr)	Budget 2022	Justerad budget 2022	Utfall 2022	Avvikelse 2022	Avvikelse 2022, %
Kostnader	65,4	65,4	67,6	-2,2	-3,4 %
Intäkter	0,0	26,9	27,0	0,1	0,0 %
Verksamhetens nettokostnader	65,4	38,5	40,7	-2,2	5,7 %

Av ovanstående redovisning framgår att nämndens utfall avviker med -2,2 mnkr i förhållande till budgeten. Underskottet anges bero på högre kostnader för personal, säkerhet samt tillgänglighet under valet än prognostiserat. Revisionskontoret konstaterar att kommunfullmäktiges mål om budgetföljsamhet inte har uppnåtts.

Under ett valår får nämnden täckning för beräknade kostnader, inklusive förtidsröstning, i stadens budget. Under våren fick valnämnden information om hur stort statsbidraget för anordnande av förtidsröstningen blev, 26,9 mnkr. Eftersom nämnden i sin ursprungliga budget får täckning för förtidsröstningen sker en budgetjustering i samband med prognosen i tertialrapportering 1 i maj. Nämnden anhöll då om att få återlämna 20,9 mnkr eftersom nämnden prognostiserade att kostnaderna för valet skulle bli högre än budgeterat.

Nämnden har delvis förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt. För att förstå redovisningen krävs en muntlig förklaring.

3. Intern kontroll

I detta avsnitt redovisas granskningen av nämndens interna kontroll. Av granskningen framgår bland annat i vilken utsträckning den interna kontrollen är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Vidare om det finns systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner.

Den samlade bedömningen är att nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten i huvudsak har varit tillräcklig.

Nämnden har en organisation med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter för att stödja verksamheten och för att förhindra avsiktliga samt oavsiktliga fel. I uppföljning med valnämndens kansli har dock framkommit att utbetalning av arvoden och ersättningar i samband med 2022 års val kantats av ovanligt många problem. Både sådana som för kansliet varit påverkbara men även sådant som ligger utanför deras ansvar. Problemen har gått att lösa men har lett till vissa försenade utbetalningar samt höga merkostnader för nämnden för den administration som krävts.

Det finns riktlinjer och rutiner som ska bidra till att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs. Nämnden bör dock säkerställa att stadens anvisningar och regler följs vad gäller redovisning av transaktioner som avser representation.

Nämnden genomför årliga analyser som fångar upp väsentliga risker och hur de ska hanteras för att verksamhetens mål ska uppnås. Nämnden har i sin internkontrollplan fastställt vilka åtgärder som ska hantera prioriterade risker. Nämnden har en separat riskanalys gällande frågor avseende valet. Kontroller enligt den interna kontrollplanen följs upp systematiskt och fortlöpande. De avvikelser som påträffats har dokumenterats och åtgärdats.

Nämnden har i huvudsak tillfredsställande uppföljningsstruktur. Rapporteringen ger en aktuell, rättvisande och tillförlitlig information om verksamhet och ekonomi. I årets verksamhetsberättelse kan de ekonomiska analyserna med fördel utvecklas.

Nämndens prognossäkerhet i årets tertialrapporter har varit bristfällig. Avvikelsen mellan den prognos som lämnades i tertialrapport 2 och utfallet vid bokslutet blev sex procent. Prognosavvikelsen förklaras av högre kostnader för personal, säkerhet samt tillgänglighet under valet än beräknat.

Under året har revisionskontoret genomfört granskningar som omfattat attesthantering, inköp av transporttjänster, arvoden till

valarbetare samt förtroendekänsliga poster. I huvudsak har den interna kontrollen i granskade processer varit tillräcklig.

4. Räakenskaper

I detta avsnitt redovisas en bedömning av om nämndens räkenskaper är upprättade enligt lag om kommunal bokföring och redovisning, följer god redovisningssed samt stadens anvisningar. Bedömningen baseras på en granskning av nämndens bokslut och på övriga granskningar som genomförts under året.

Räkenskaperna bedöms vara upprättade i enlighet med lagstiftning, god redovisningssed och stadens anvisningar.

5. Uppföljning av tidigare års granskning

Tidigare års granskning av nämndens verksamhet har utmynnat i ett antal rekommendationer. Revisionen gör årligen uppföljningar för att bedöma om nämnden har vidtagit åtgärder utifrån tidigare lämnade rekommendationer. Rekommendationer som följts upp under 2022 redovisas i bilaga 2.

Uppföljning visar att tidigare rekommendationen avseende förtroendekänsliga poster kvarstår.

Bilaga 1 – Årets granskning

Granskningar under perioden april 2022 - mars 2023

Attesthantering i ekonomisystemet Agresso

Granskningen visar att det finns en aktuell och undertecknad attestförteckning och att den överensstämmer med registrerade attesträtter i Agresso. Det finns även, i enlighet med stadens rutiner, ett attestkort för förvaltningschefen samt namnteckningsprov för attestant i genomfört stickprov. Nämnden har ett begränsat antal behörigheter i Agresso.

Granskning av inköpsprocessen

En granskning har genomförts av inköp av transporttjänster.

Granskningen, som främst utförts genom stickprovskontroller, visar att transaktionerna är korrekt hanterade avseende prestation, betalningsvillkor och attest. En faktura bedömdes tveksamt hanterad avseende kontering och rättning gjordes i samband med granskningen.

Granskning av arvoden till valarbetare

En granskning har genomförts av utbetalning av arvoden till röstmottagare.

Granskningen har omfattat en översiktlig genomgång av hanteringen av alla ersättningar som valnämnden betalat ut i samband med valet 2022. Stickproven har omfattat utbetalningar till personal i valdistrikten, dvs. röstmottagare på valdagen.

I uppföljning med valnämndens kansli framkommer att utbetalningsprocessen i samband med 2022 års val kantats av ovanligt många problem, både sådana som för kansliet varit påverkbara men även sådant som ligger utanför deras ansvar. Problemen har gått att lösa men har lett till vissa försenade utbetalningar samt höga merkostnader för nämnden för den administration som krävts.

Genomförda stickprov visar att utbetalningar skett enligt fastställda arvodesnivåer på de uppdrag och den funktion som finns registrerat på personen i verksamhetssystemet Kaskelot. Vidare har även stämts av att personerna finns med på personallistan från respektive uppdrag.

Granskning av redovisning av förtroendekänsliga poster

En granskning har genomförts av redovisning av förtroendekänsliga poster, avseende representation. Granskningen har gjorts med avseende på kontering, deltagare, syfte, momsavdrag samt attestants behörighet och oberoende, dvs. att attestanten själv inte deltagit. Totalt har en (1) transaktion granskats då fler ej fanns. Granskningen visar att transaktionen är korrekt hanterad avseende kontering, deltagare, syfte samt attestants behörighet. Däremot hade momsen korrigerats på fel sätt.

För de transaktioner som granskats bedöms inriktning och omfattning som rimlig. Utifrån granskningsresultatet rekommenderas nämnden att säkerställa att stadens anvisningar och regler följs vad gäller redovisning av transaktioner som avser representation.

Bilaga 2 – Uppföljning av lämnade rekommendationer

Grundläggande och fördjupad granskning

Års-rapport	Rekommendation	Åtgärder vidtagits (Ja/Delvis/Nej)	Kommentar
ÅR 2021/ ÅR 2022	Redovisning av förtroendekänsliga poster Nämnden rekommenderas att säkerställa att stadens anvisningar och regler följs vad gäller redovisning av transaktioner som avser resor och konferenser, utbildning samt representation.	Nej	Årets uppföljande granskning visar att nämnden inte vidtagit tillräckliga åtgärder.

Bilaga 3 – Bedömningskriterier

Nedan redovisas de kriterier som ligger till grund för gjorda bedömningar. Bedömningarna avser såväl genomförandet som resultatet av verksamheten.

Analysen i rapporten är underlag till revisorernas slutliga bedömning av revisionsobjektens ansvarstagande. Revisorerna kan

1. tillstyrka att ansvarsfrihet beviljas,
2. rikta anmärkning,
3. avstyrka att ansvarsfrihet beviljas.

Detta redovisas i revisionsobjektets revisionsberättelse.

Verksamhet och ekonomi

Att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt innebär att nämnden har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten.

Bedömningskriterier

Nämnden:

- Har ett resultat som är förenligt med fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer.
- Har genomfört sitt uppdrag med tillgängliga resurser.
- Har bedrivit verksamheten enligt gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.

Bedömning:

I allt väsentligt tillfredsställande	Bedömningskriterierna är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser. Ev. rekommendationer behöver åtgärdas.
Delvis tillfredsställande	Bedömningskriterier bedöms delvis uppfyllda. Påpekade brister behöver åtgärdas utifrån lämnade rekommendationer.
Inte tillfredsställande	Bedömningskriterierna bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga brister som behöver åtgärdas så fort som möjligt utifrån lämnade rekommendationer.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en process som utförs av nämnd, förvaltningsledning och personal. Den är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Processen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs. Det lämnas en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten.

Bedömningskriterier

Nämnden:

- Har haft en styrning och uppföljning mot mål och beslut.
- Har en organisation med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter för att stödja verksamheten och för att förhindra avsiktliga/oavsiktliga fel samt oegentligheter.
- Följer systematiskt och fortlöpande upp ekonomi och verksamhet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Genomför årliga analyser som fångar upp väsentliga risker och hur de ska hanteras för att verksamhetens mål ska uppnås. Nämnden har i en internkontrollplan fastställt vilka åtgärder som ska hantera prioriterade risker.
- Har riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs.
- Följer upp den interna kontrollen systematiskt och fortlöpande.
- Har en rapportering som ger en aktuell, rättvisande och tillförlitlig information om verksamhet och ekonomi.

Bedömning

Bedömningen ges utifrån en tregradig skala, i huvudsak tillräcklig, delvis tillräcklig eller inte tillräcklig.

I huvudsak tillräcklig

Bedömningskriterierna är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser. Ev. rekommendationer behöver åtgärdas.

Delvis tillräcklig

Bedömningskriterierna bedöms delvis uppfyllda. Påpekade brister behöver åtgärdas utifrån lämnade rekommendationer.

Inte tillräcklig

Bedömningskriterierna bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga brister som behöver åtgärdas så fort som möjligt utifrån lämnade rekommendationer.

Räkenskaper

Bedömning görs av om nämndens räkenskaper är upprättade enligt lag om kommunal bokföring och redovisning, följer god redovisningssed samt stadens anvisningar. Bedömningen baseras på en granskning av nämndens bokslut och på övriga granskningar som genomförts under året.

Bedömningskriterier

Nämndens räkenskaper är upprättade enligt lagstiftning, god redovisningssed och stadens anvisningar.

Bedömning

Räkenskaper är upprättade enligt lagstiftning, god redovisningssed och stadens anvisningar.

Bedömningsmålen är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser. Ev. rekommendationer ska åtgärdas.

Räkenskaper är inte upprättade enligt lagstiftning, god redovisningssed och stadens anvisningar

Väsentliga brister finns som behöver åtgärdas så fort som möjligt utifrån lämnade rekommendationer.

Handläggare
Eva Debels
Telefon: 08-508 290 62**Till**
Valnämnden

Yttrande över stadsrevisionens årsrapport 2022 för valnämnden

Kansliets förslag till beslut

Valnämnden överlämnar kansliets tjänsteutlåtande som sitt yttrande över revisorernas årsrapport för 2022

Sammanfattning

Stadsrevisionen har överlämnat sin slutrapport avseende sin granskning av nämndens verksamhet under 2022. I rapporten redovisas resultat och bedömningar utifrån revisionskontorets granskningar avseende verksamhet och ekonomi. Revisionen har även granskat den interna kontrollen, räkenskaperna och gjort en uppföljning av tidigare granskningar.

Valnämnden ska innan den 30 juni 2023 yttra sig över stadsrevisionens årsrapport.

Bakgrund

Den kommunala revisionen är kommunfullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivits i nämnder och bolag. Stadsrevisionen i Stockholms stad granskar nämnders och styrelser ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt kommunfullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I årsrapporten för nämnder och bolagsstyrelser sammanfattar stadsrevisionen det gångna årets bedömningar av verksamheten. Stadsrevisionen har överlämnat sin slutrapport avseenden sin granskning av nämndens verksamhet under 2022, se bilaga. I årsrapporten redovisas det samlade resultatet av revisionsarbetet rörande valnämndens verksamhet 2022.

Ärendet

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Verksamhet och ekonomi
- Intern kontroll
- Räkenskaper

Revisorerna prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Revisionen har utförts enligt kommunallagen, andra tillämpliga lagar, reglementet för stadsrevisionen samt god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning av nämndens verksamhet.

I rapporten redovisas resultat och bedömningar utifrån revisionsårets granskningar. En uppföljning av i vilken utsträckning nämnden åtgärdat rekommendationer i tidigare års granskningar redovisas översiktligt i rapporten och mer detaljerat i bilaga.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av valnämndens kansli

Kansliets synpunkter och förslag

Verksamhet och ekonomi

Kansliet konstaterar att stadsrevisionen i sin granskning av valnämndens verksamhet funnit att verksamheten i allt väsentligt bedrivits på ett ändamålsenligt sätt. Utifrån ekonomisk synpunkt bedöms nämnden delvis ha bedrivit verksamheten på ett tillfredsställande sätt. Nämndens utfall avviker med -2,2 mkr i förhållande till budget och revisionskontoret konstaterar att kommunfullmäktiges mål om budgetföljksamhet inte uppnåtts. Av valnämndens utgifter ett valår till riksdag, kommun- och regionfullmäktige uppkommer ca 80 % efter tertial 2. Kansliet kan konstatera att prognosen vid tertial 2 var sämre än vid föregående år, men vill också framhålla att det är en väsentlig skillnad på valnämndens budget för val- respektive ickevalår.

Intern kontroll

Stadsrevisionen gör den samlade bedömningen att nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten i huvudsak har varit tillräckligt. Kansliet köper sedan något år tillbaka ytterligare tjänster från serviceförvaltningen som avser internkontrollen och konstaterar att det samarbetet på många sätt förbättrar kansliet arbete med internkontrollen.

Räkenskaper

Avseende valnämndens räkenskaper bedöms dessa vara upprättade i enlighet med lagstiftning, god redovisningssed och stadens

anvisningar. Kansliet köper alla dessa tjänster från serviceförvaltningen och kan konstatera att förvaltningen gör ett mycket bra arbete.

Uppföljning av tidigare års granskning

Nämnden rekommenderas att säkerställa att stadens anvisningar och regler följs vad gäller redovisning av transaktioner som avser resor och konferenser, utbildning samt representation. Vid årets granskning kunde konstateras att en faktura avseende representation blivit felkonterad avseende momsbeloppen. När detta uppdagades rättades detta och rätt momsbelopp angavs. Kansliet ska givetvis säkerställa att inga fel avseende förtroendekänsliga poster görs.

Bilagor

Stadsrevisionens årsrapport 2022 för valnämnden

Valnämnden

Anmälan av beslut enligt delegation

Datum	Delegat	Beslut
2023-03-16	Kanslichefen	Beslut om tjänsteresa för kansliets personal utanför Sverige. Studieresa till Åland. VN 2022/7

Skrivelse till Valmyndigheten från Göteborgs Stads valnämnd

Utifrån synpunkter som inkommit till valnämndens kansli och till de förtroendevalda i Göteborgs Stads valnämnd under och efter valet den 11 september 2022 beslutade valnämnden 2022-09-23 § 82 0059/22 att uppdra till kansliet att ta fram en skrivelse för att belysa de utmaningar den nya lagstiftningen kring röstning innebär. Utöver Valmyndigheten expedieras skrivelsen till övriga valnämnder i storstadsnätverket.

Valsedelssystemets utformning

Vid allmänna val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige används valsedlar i olika färger för respektive val. Valsedlarna förekommer även i tre olika typer: partivalsedlar, som endast har partiets namn, namnvalsedlar, som har partiets namn och kandidater och blanka valsedlar. Partierna kan därutöver besluta att använda olika listor inom kategorin namnvalsedlar.

Vid valet till riksdag, kommun- och regionfullmäktige 2022 deltog 334 partier. Sammanlagt uppgick antalet valsedlar till cirka 710 miljoner.

Valnämnden i respektive kommun beslutar om placering av valsedlarna i den egna kommunen.

Valnämnden är skyldig att tillhandahålla partivalsedlar för partier som fått 1 % av rösterna i något av de två senaste valen, lokala partier är representerad i den beslutande församlingen och som begärt utläggning samt blanka valsedlar. Namnvalsedlar distribueras av partierna själva och placeras i valsedelställen av röstmottagarna enligt den ordning som valnämnden beslutat.

Valsedelsställens utformning

För att valsedlarna ska presenteras likformigt används särskilda valsedelsställ.

Vid de allmänna valen i Göteborg 2022 användes tre valsedelställ per valsedelsstation. Varje ställ har 12 rader med tre fack. Sammanlagt har de tre ställen 108 fack. I det första stället placerades de valsedlar valnämnden är skyldiga att tillhandahålla och i de andra två placerades de valsedlar som partierna levererade.

Utöver ordinarie valsedelsställ har valkansliet i Göteborg utformat och i särskilda röstningslokaler testat ett integrerat valbås där valsedlarna tillhandahålls på insidan av skärmen. Resultaten har över lag varit positiva då väljaren gör hela valhandlingen på en och samma plats vilket ökar känslan av att valhemligheten tryggas. De integrerade valbåsen gör också att det går att nyttja lokalerna på ett mer effektivt sätt. Nackdelarna är att de är dyra i inköp och otympliga att frakta.

En utmaning och risk med de integrerade valskärmarna är att de har en begränsning vad gäller antalet valsedlar som man kan presentera på båsens insida.

De integrerade valbåsen innebär ingen lösning på valsedelssystemets problematik.

lakttagelser kring valsedelssystemet

Med 334 anmälda partier, som samtliga skulle kunna distribuera valsedlar, görs systemet med valsedlar och valsedelställ, så som det ser ut nu, ogörligt i det fall valnämnderna inte tar höjd för att kunna inrymma och presentera samtliga partiers valsedlar likvärdigt genom att utöka antalet valsedelställ.

I valet 2022 lämnade 27 partier namnvalsedlar till röstningslokalerna. Med den beslutade placeringsordningen räckte inte tre valsedelställ till. För att inte behöva nyttja ytterligare ett valsedelställ och därmed behöva minska antalet valsedelstationer och därmed kapaciteten att ta emot väljare ändrades placeringsordningen för att få plats med fler valsedlar i befintliga ställ.

I teorin är det möjligt att uppta större ytor i val- och röstningslokaler för fler och större valsedelstationer, men det sker inte utan bekostnad på andra aspekter. Sedan lagändringen om att valsedlarna ska tillhandahållas på en avskärmad plats där väljare kan ta sina valsedlar i enskildhet trädde i kraft har det visat sig att valsedelstationerna blir en flaskhals för väljarnas flöde i val- och röstningslokalerna. För att effektivisera flödet och tillgodose alla partiers möjlighet till likvärdig presentation, födras alltså större valsedelstationer med fler valsedelställ. Fler och större valsedelstationer kräver i sin tur större lokaler vilka redan är svåra att anskaffa utifrån principerna om tillgänglighet och värdenneutralitet.

För att minskas risken för köbildning och skapa förutsättningar för röstmottagarna att hantera köerna beslutade valnämnden i Göteborg att minska antalet röstberättigade i respektive distrikt. Många och små valdistrikt innebär dock betydligt ökade kostnader för kommunen vad gäller valets genomförande.

Inom befintligt valsedelssystem ses problem och svårigheter för väljarna att hitta sina valsedlar och förstå systemet. Problemet skulle sannolik försvåras ytterligare genom att utöka och förstora ställen vilket såväl tjänstepersoner, röstmottagare och förtroendevalda kan vittna om då frågor och avvikelser om var och hur valsedlarna står placerade är vanligt förekommande.

Slutligen blir utmaningen för röstmottagarna att hålla ordning i ställen ännu större än vad den redan är. Inför valen 2022 inriktade sig valkansliet i Göteborg extra på valsedlarnas ordning. I utbildningen till röstmottagare underströks betydelsen av detta, vid utdelning av röstlängden till ordförande i valdistrikten påmindes och visades korrekt uppställning upp, därtill skickades ett sms ut till samtliga ordförande och vice om hur ordningen i ställen ska se ut på valdagens morgon.

Trots dessa insatser går det att konstatera att det är svårt att upprätthålla ordningen bland valsedlarna som föreskrivs utifrån lagar och regler. Såväl förtroendevalda som tjänstepersoner har vid besök i val- och röstningslokaler sett eller fått påpekande från

väljare och röstmottagare om ordning i ställen. En slutledning är att mängden valsedlar gör upprätthållandet av ordningen omöjlig.

Ordningen för valens genomförande inkluderande digital röstlängd

Sverige är en rättsstat och ordningen för valens genomförande är god. Utifrån inkomna synpunkter och iakttagelser går det ändå inte att bortse från att förbättringar och utveckling inom valadministrationen går och behöver göras. Nedan följer exempel och uppslag med syfte att väcka tankar och initiativ om detta:

Begränsa antalet valsedlar

Nuvarande system, som i föregående val producerade 710 miljoner valsedlar, går inte att bortse från i frågan om att förbättra och effektivisera för såväl väljare, partier och valmyndigheter utifrån olika aspekter. Genom att begränsa antalet valsedlar och i stället använda *en* standardiserad förutspås följande:

- Det blir enklare för väljare och röstmottagare att förstå och förklara valsystemet.
- Miljömässigt mer hållbart då vi minskar materialet som produceras, avfallet och distributionen.
- Partierna och valnämndens distributionskedjor belastas avsevärt mindre och partierna ges möjlighet att delta i valet på lika villkor
- Effektivare flöde i val- och röstningslokaler då ett moment kan tas bort.
- Ökad politisk jämlikhet då alla anmälda partier kan väljas genom samma valsedel.
- Minskad risk för överklaganden av valen på grund av valsedelsystemet.

En vanlig iakttagelse i val- och röstningslokaler handlar om otydlighet och/eller ordning i valsedelställen. Med en standardiserad valsedel skulle detta problem försvinna. Tillika skulle den transportsträcka väljaren gör från valsedelställets insynsskydd till valskärmen inte skapa osäkerhet kring väljarens valhemlighet, då man genomför hela handlingen bakom en och samma skärm.

Våra grannländer Norge, Danmark och Finland med likartade valsystem i övrigt använder bara en valsedel. Här finns kunskap och erfarenheter att hämta vid översyn av det svenska systemet.

Digital röstlängd

I nuvarande system används fysiska röstlängder med information om väljarnas identitet och rösträtt. Röstmottagarna markerar vilka väljare som röstat i valdistriktet. Fördelen med det analoga systemet är att det inte krävs några tekniska hjälpmedel som behöver hållas uppdaterade och att det inte kan utsättas för dataintrång. Däremot genererar den manuella hanteringen varje val felaktigheter beroende på den mänskliga faktorn. Vid felmarkering i röstlängden riskeras att väljare behöver nekas att avlägga sin röst. Med tanke på hur många som är röstberättigade och det höga valdeltagandet har misstagen inte

påverkat valresultaten. Oberoende misstagens påverkan är det alltid ett stort nederlag, inte minst för den som blivit felaktigt markerad i längden, att behöva neka en person att rösta.

Med en digitaliserad röstlängd skulle felmarkeringar i röstlängden bli färre då det inte finns behov att manuellt markera mottagna röster. Sammanräkningen och redovisningen av rösterna skulle kunna effektiviseras och underlättas för röstmottagarna. Dessutom skulle felräkningar kunna undvikas och valet skulle bli säkrare. Ytterligare fördelar är möjligheten att utöka antalet väljare per distrikt, vilket i sin tur gör att färre men större lokaler kan nyttjas. Det i sig skulle ge en tydligare styrning och effektivare hantering av såväl röstmottagare, väljare och valmaterial i respektive vallokal. Valdistriktens storlek får nämligen stor påverkan på hela valets genomförande i fråga om effektivitet. Större valdistrikt kan dock endast bli möjliga om röstlängden digitaliseras.

Digitala väljarförteckningar

På likande vis som med röstlängden går väljarförteckningen som används vid förtidsröstningen att digitalisera. Väljarförteckningen är precis som det låter en sammanställning över vilka personer som har röstat i en röstningslokal under ett specifikt datum. Utöver väljarens unika nummer i röstlängden noteras hur identiteten på väljaren kontrollerats samt ett löpnummer. Enligt nuvarande ordning görs dessa noteringar för hand. Med en digital hantering ökar tryggheten att processen blir rätt och riktig samt effektiviserar röstmottagningen.

Ytterligare fördelar med en digital väljarförteckning är att sammanräkningen som görs efter varje avslutad dag under förtidsröstningen skulle gå snabbare och bli tydligare. Spårbarheten ökar om någon avvikelse noteras och det skulle enklare gå att strukturera kommande sortering av röster som ska skickas till andra kommuner. De tekniska förutsättningarna bör även finnas för att markeringarna i de digitala väljarförteckningarna sedermera överförs till de digitala röstlängderna. Detta hade besparat röstmottagarna mycket arbete på valdagen då förtidsröstningen står för närmare 50% av rösterna som hanteras i respektive valdistrikt.

Slutsatser

Valen i Sverige är fria, hemliga och direkta. Hur allmänna val arrangeras regleras genom lagar och genomförs på såväl statlig, regional och kommunal nivå genom valmyndigheter med kompletterande uppdrag i de olika instanserna. Utifrån inkomna synpunkter och iakttagelser från valet 2022 går det inte att bortse från att förbättringar och utveckling inom valadministrationen går och behöver göras.

Den mest centrala åtgärden för att förenkla valprocesserna handlar om att förändra valsedelssystemet genom att begränsa antalet valsedlar. Vidare behöver arbetet med viss digitalisering av valen vad det gäller röstlängd och väljarförteckning skyndsamt utredas för en mer effektiv upplevelse och hantering för såväl väljare, partier som valmyndigheter.

Valnämnden i Göteborgs stad

Svar på skrivelse från Göteborgs stad angående förbättringar i valsystemet

Valmyndigheten har mottagit er skrivelse angående förbättringar av valsystemet och uppskattar att ni har inkommit med den.

Valmyndigheten har i våra erfarenhetsrapporter till regeringen lyft behovet av att förändra valsedelssystemet sedan valet 2010. Även i 2022 års rapport har vi adresserat denna fråga. Valmyndigheten anser att det är av yttersta vikt att valsedelssystemet förändras omgående. Myndigheten instämmer således med valnämnden i det brådskande behovet av förändring, inte minst utifrån väljarperspektivet.

I överenskommelsen mellan regeringspartierna och Sverigedemokraterna, det så kallade Tidöavtalet, finns att en utredning ska genomföras angående valsedelssystemet. Som myndigheten skriver i erfarenhetsrapporten är vi beredda att bistå denna utredning på alla sätt som går, och vi rekommenderar att utredningen bör göras skyndsamt så att ändringarna hinner träda i kraft till 2026 års val. Ju fler dagar som går innan en utredning tillsätts, ju svårare blir det förstås att ändra valsedelssystemet till 2026 och därför har vi också föreslagit mindre ändringar som vi bedömer kan genomföras omgående för att minska problemen vid röstningen i väntan på ett nytt system.

Oavsett när utredningen genomförs eller vad den resulterar i för förslag, så har Valmyndighetens nämnd beslutat om en ny strategisk inriktning för myndigheten som gäller från och med 2023. Den anger att Valmyndigheten ska vara nav och motor i den svenska valprocessen med väljaren i fokus och driva utveckling ur väljarens perspektiv. Myndigheten delar valnämndens bild kring risken att valsedelssystemet har en negativ påverkan på väljarnas förtroende för valsystemet och kommer därför att driva utvecklingsarbetet inom de ramar som står myndigheten till förfogande.

Valmyndigheten instämmer med valnämndens bedömning kring nyttan med digitala röstlängder. Utvecklingen av digitalisering av röstkort och röstlängder är prioriterad inför valet 2026, men kommer inte att införas till valen 2024. Målsättningen är att den digitala röstlängden även ska kunna användas vid förtidsröstningen. Myndigheten har pågående kontakt med nordiska kollegor, vilka infört digital röstlängd, för att dra lärdomar av deras erfarenheter.

Valmyndigheten ser fram emot fortsatt samarbete med er inför kommande val och vi kommer att dela er skrivelse med Justitiedepartementet.

Anna Nyqvist
Kanslichef